[2025] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 12: 2025 ਆਈ.ਐਨ.ਐਸ.ਸੀ. 4

**ਬੀ.ਐਨ. ਜੌਹਨ**

**ਬਨਾਮ**

**ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧੀਰਾ**

(2025 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 50)

02 ਜਨਵਰੀ 2025

**[ਬੀ.ਵੀ. ਨਾਗਰਤਨਾ ਅਤੇ ਨੋਂਗਮੇਕਾਪਮ ਕੋਟੀਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ* ਜੇ.ਜੇ.]**

**ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਮੁੱਦਾ**

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਤਹਿਤ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ।

**ਸਿਰਲੇਖ †**

**ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 – ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 186 – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਸਟਲ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 03.06.2015 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ, ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਜਿਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ:**

**ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:** ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 172 ਤੋਂ 188 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ - ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਵਾਰਾਣਸੀ, 03.06.2015 ਨੂੰ, ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ - ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਦੀ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ - ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ

---

* ਲੇਖਕ

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਿਸੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ - ਜੋ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਉਹ ਸਿਰਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਤੁਰੰਤ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ - ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ - ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹੈ - ਕਿਉਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਜੇਐਮ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ - ਸ਼ਿਕਾਇਤ / ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ - ਜੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ "ਗੜਬੜ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਚਿਹਰਾ" ਵਰਗੇ "ਗੜਬੜ" ਨੂੰ "ਹਮਲਾ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਚਿਹਰਾ" ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ "ਗੜਬੜ" ਨੂੰ "ਹਮਲਾ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ" ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ - ਨਾਲ ਹੀ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲੇ / ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਖਿਲਾਫ ਪੈਂਡਿੰਗ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। (ਪਾਰਸ 15, 16, 17, 19, 20, 21, 25, 26, 33, 34, 42)

**ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 155 - ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਬੰਦੀ:**

**ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:** ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ - ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ। [ਪੈਰਾ 11]

**ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਧਾਰਾ 155 - ਧਾਰਾ 155 ਇੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ**

**ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:** ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਅਧੀਨ ਤੁਹਾਡੇ/ਧਾਰਾ 155 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ - ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 19]

**ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 - ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ:**

**ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ:** ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸਿਰਫ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ। [ਪੈਰਾ 25]

**ਕੇਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**

*ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ।* [1992] ਪੂਰਕ। 3 ਐਸਸੀਆਰ 735: **1992 ਪੂਰਕ. 1 ਐਸਸੀਸੀ 335;** *ਗੁਲਾਮ ਅੱਬਾਸ ਬਨਾਮ ਯੂਪੀ ਰਾਜ* **[1982] 1 ਐਸਸੀਆਰ** 1077: **(1982) 1 ਐਸਸੀਸੀ 71;** *ਸੀਬੀਆਈ ਬਨਾਮ ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ* [2003] 3 ਐਸਸੀਆਰ 485: **(2003) 6 ਐਸਸੀਸੀ 175 - ਭਰੋਸੇਯੋਗ।**

*ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ* [2011] 15 ਐਸਸੀਆਰ 540: **(2011) 14 ਐਸਸੀਸੀ 770;** *ਆਰ ਪੀ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ* [1960] 3 ਐਸਸੀਆਰ 388: **ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 866;** *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੀਪੀ ਸ਼ਰਮਾ* [1991] 2 ਐਸਸੀਆਰ 1: **1992 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰ) 192;** *ਜ਼ਾਂਡੂ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਵਰਕਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ*

**ਬੀ.ਐਨ. ਜੌਹਨ ਬਨਾਮ ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧੀਰਾ**

*ਮੁਹੰਮਦ. ਸਾਰਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ* [2004] ਪੂਰਕ। 5 ਐਸਸੀਆਰ 790: **2005 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰ) 283 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ**

**ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ**

ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015; ਸੂਚਨਾ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005; ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860; ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973; ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ[ਸੋਧੋ]

**ਕੀਵਰਡਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ**

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353; ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186; ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155; ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195; ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ; ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ; ਲੋਕ ਸੇਵਕ; ਹਮਲਾ; ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ; ਗੜਬੜ; ਲੋਕ ਸੇਵਕ; ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ; ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ; ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜ[ਸੋਧੋ]

**ਇਸ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਕੇਸ**

ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ: 2025 ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 50 2023 ਦੇ ਏ482 ਨੰਬਰ 35311 ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ 22.09.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ

**ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰੀ**

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿਧਾਰਥ ਲੂਥਰਾ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਨਮੋਲ ਖੇਤਾ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਤਾਨਿਆ ਸ਼੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਨਸ਼ਾਲਾ ਵਰਮਾ, ਮੋਨੂੰ ਕੁਮਾਰ, ਸੂਰਜ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਆਯੂਸ਼ ਆਨੰਦ, ਕੇ.ਐਸ. ਅਜੈ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਨਰਲ/ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਗਰਵੇਸ਼ ਕਾਬਰਾ, ਅਜੇ ਸਿੰਘ, ਅਵਨੀਸ਼ ਦੇਸ਼ਪਾਂਡੇ, ਐਡਵੋਕੇਟ

**ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼**

**ਫੈਸਲਾ**

**ਨੋਂਗਮੇਕਾਪਮ ਕੋਟੀਸ਼ਵਰ ਸਿੰਘ, ਜੇ.**

ਛੁੱਟੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਲਈ ਗਈ।

2. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 22.09.2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ

(ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.') 2023 ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 35311 ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ 20.06.2015 ਨੂੰ 20.06.2015 ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ 162 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, 11.08.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ 2015 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9790 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਤੇ 186 ਤਹਿਤ 2015 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9790 ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਕਾਰਵਾਈ, 1860 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਆਈਪੀਸੀ'), ਪੀ.ਐਸ. ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰਾਣਸੀ, ਯੂ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ

**<u>ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ</u>**

3. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਮਾਰਤ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਇੰਡੀਆ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਇਸ ਹੋਸਟਲ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਗਰੀਬ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼, ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਲਈ ਸਹੂਲਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ।

3.1 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਕੇ.ਵੀ. ਅਬਰਾਹਾਮ ਨਾਲ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਝਗੜਿਆਂ ਕਾਰਨ, ਅਬਰਾਹਿਮ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਛੇ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹੋਰ ਦੋ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਮੁਕਤੀ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਕਤ ਅਬਰਾਹਿਮ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਬਿਨਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਗਾਊਂ ਨੋਟਿਸ ਦੇ ਉਕਤ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਮਨਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਜੁਵੇਨਾਈਲ ਜਸਟਿਸ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ) ਐਕਟ, 2015 (ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ 'ਜੇਜੇ ਐਕਟ') ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ 03.06.2015 ਨੂੰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਕਤ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਤਬਦੀਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਸਟਲ ਜੇਜੇ ਐਕਟ ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

3.3 ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 2015 ਦੀ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 290 ਮਿਤੀ 03.06.2015 ਵਜੋਂ ਥਾਣਾ ਕੈਂਟ ਵਿਖੇ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਵਾਰਾਣਸੀ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ।

3.4. ਉਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 08.06.2015 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਾਂਚ ਪੂਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ, 20.06.2015 ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

3.5. ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਅਤੇ 11.08.2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਰਾਹੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੀ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ।

3.6. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਚਾਰਯੋਗ ਹੋਵੇਗੀ ਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ / ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

3.7. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਵੱਲੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਣਉਚਿਤ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ।

3.8. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੜਕਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ, ਯਾਨੀ 2015 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 290 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

3.9. ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 290/15 ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਤਲਬ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕੇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਸੀ।

3.9 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 13.04.2017 ਨੂੰ ਲਿਮੀਨ ਵਿੱਚ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕੱਤਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਕਤ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ ਪੱਤਰ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ।

**<u>ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ</u>**

4. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਉਦੋਂ ਹੀ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਤਾ ਉਸ ਨੇ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਟੀ ਤੋਂ ਸੂਚਨਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਐਕਟ, 2005 ਤਹਿਤ ਸਮਰੱਥ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ 2015 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9790 (ਸਟੇਟ ਬਨਾਮ ਬੀਐਨ ਜੌਹਨ ਅਤੇ ਐਨਆਰ) ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

4.1 ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਵੇ,

ਇਹ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।

4.2 ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਜੇਐਮ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਰੋਕਤ ਕੇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦਿਸ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਦਾ ਹੈ।

4.3 ਇਹ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ।

**<u>ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ</u>**

5. ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਪਰੀਤ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ।

**<u>ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ</u>**

6. ਅਸੀਂ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ

7. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਇਹ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅਦਾਲਤ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵੀ *ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੌਧਰੀ ਭਜਨ ਲਾਲ ਅਤੇ ਹੋਰ,* **1992 ਸਪਲੀਮੈਂਟ** ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। **(1) ਐਸਸੀਸੀ 335** ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤਹਿਤ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ/ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ/ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ:

> *"102. ਅਧਿਆਇ XIV ਅਧੀਨ ਕੋਡ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਬੰਧਿਤ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 226 ਅਧੀਨ ਅਸਧਾਰਨ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਅਧੀਨ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੇਸਾਂ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੋਈ ਸਟੀਕ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਚੈਨਲਾਈਜ਼ਡ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਖਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਸੂਚੀ ਦੇਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।*
>
> (1) *ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ।*
>
> (2) *ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਨਾਲ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਧੀਨ।*
>
> (3) *ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।*
>
> (4) *ਜਿੱਥੇ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਕਿਸੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ*

*ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੇ ਅਨੁਸਾਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ।*

(5) *ਜਿੱਥੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਇੰਨੇ ਬੇਤੁਕੇ ਅਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹਨ ਜਿਸ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਸੂਝਵਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ*

(6) *ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ (ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਸਥਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕੋਡ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ, ਜੋ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਨਿਪਟਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।*

(7) *ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ/ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਸ਼ੀ ਤੋਂ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੇ ਗੁਪਤ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।*

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

8. ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਧਾਰਾ ਨੰ. (1), (4) ਅਤੇ (6) ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੋਣਗੇ.

ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਇਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼, ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਮੁੱਲ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ ਜਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਧਾਰਾ (4) ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਿੱਥੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦੇ, ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਐਫਆਈਆਰ ਰੱਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ (6) ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਜਾਂ ਸਬੰਧਤ ਐਕਟ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਰੁਕਾਵਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

9. ਸਾਡੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ, ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਜੜ੍ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹੁੰਚਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ, ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰੰਤ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਜੋਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਚੌਕਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ. ਜਦੋਂ ਇਹ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਝ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਮਲਾਵਰ, ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ (ਵਾਂ) ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ (ਵਾਂ) ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਤੋਂ ਹਰੀ ਝੰਡੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ (ਅਪਰਾਧ) ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਧੂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਜਾਂਚ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ / ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਸਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕਤੰਤਰ ਵਿੱਚ, ਨਾਗਰਿਕ ਾਂ ਦੀ ਜਨਤਕ ਸੇਵਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਵਧੇਰੇ ਅਕਸਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਜਨਤਾ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਜਨਤਕ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਨਤਕ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦੇ ਹਨ।

   ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ, ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਰਾਜ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀਤਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਵਧੀਆ ਸੰਤੁਲਨ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੈ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਂਗੇ।

11. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 12 ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਹੱਦ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੋ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (2) ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:

*"**155. ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ।***

*(1) ਜਦੋਂ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਤੱਤ ਨੂੰ ਦਾਖਲ ਕਰੇਗਾ ਜਾਂ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੋ।*

***(2)** ਕੋਈ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕਿਸੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇ।*

*.....*

*....."*

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ।

12. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਰੋਕ ਨਹੀਂ ਲਗਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਅਤੇ 156 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਪਬੰਧ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਚੈਪਟਰ XII ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

*"**154. ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਕਾਰੀ**-(1) ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਰ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਜੇ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ*

*ਨਿਰਦੇਸ਼, ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਹਰ ਜਾਣਕਾਰੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਸਾਰ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰੇਗੀ:*

*ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜੇ ....."*

***(156. ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ।***

*(1) ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਥਾਣੇ ਦੀ ਹੱਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਥਾਨਕ ਖੇਤਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਧਿਆਇ XIII ਦੀਆਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।*

*(2).....*

*....."*

13. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਸਾਰੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਲਿਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਅਗਾਊਂ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਵਾਧੂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਕਤ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁਝ ਕਿਸਮ ਦੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ, ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ/ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ:

***"195. ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ, ਜਨਤਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ।***

*(1) ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ-*

*(ਏ) (ਆਈ) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 172 ਤੋਂ 188 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ) ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ, (1860 ਦਾ 45), ਜਾਂ*

*(ii) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਕਸਾਉਣਾ, ਜਾਂ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ*

*(iii) ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਸਾਜਿਸ਼ ਦਾ,*

*ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਦੇ ਉਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨ ਹੈ;*

.....

....."

14. ਕਿਉਂਕਿ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਅਤੇ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

***(186) ਜਨਤਕ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ- ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸਵੈ-*** *ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਜਨਤਕ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਪੰਜ ਸੌ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ*

ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

***(353. ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ।-*** *ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਸੇਵਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਜੁਰਮਾਨਾ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।*

15. ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 172 ਤੋਂ 188 (ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਾਮਲ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) (ਏ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸੀਜੇਐਮ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਖੰਡਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਤਹਿਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

16. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰਾਜ ਨੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ 03.06.2015 ਨੂੰ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਾਰਟੀ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਭਾਰਤ ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਹੀ ਕਰੋ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

*"ਤਾਂ,*

*ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ*

*ਵਾਰਾਣਸੀ*

*ਸਰ,*

*ਤੁਹਾਡੇ 3 ਜੂਨ, 2015 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੰਬਰ 1346 ਦੁਆਰਾ, ਸ਼੍ਰੀ ਬੀ.ਐਨ. ਜੌਹਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਜ਼ਨ ਜੌਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਓ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ।*

*ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ*

*ਪ੍ਰਭਾਤ ਰੰਜਨ*

*03/06/2013*

*ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਡਾ.*

*ਸਟੇਸ਼ਨ ਹੈੱਡ ਕੈਂਟ/ਸੀਓ ਕੈਂਟ।*

*ਐਸ/ਓ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।*

17. ਪਰ ਉਪਰੋਕਤ ਪੱਤਰ ਦੀ ਧਿਆਨ ਪੂਰਵਕ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਹਿਲੂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਣਗੇ।

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪੱਤਰ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

> *"2. ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ।—ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਲੋੜ ਨਾ ਹੋਵੇ,*
>
> *(ਏ).....*
>
> *(ਬੀ).....*
>
> *(ਸੀ) ..... .....*
>
> *(ਡੀ) "ਸ਼ਿਕਾਇਤ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਜਾਂ ਲਿਖਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋਸ਼, ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਸ ਜ਼ਾਬਤੇ ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਜਾਣਿਆ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਅਣਜਾਣ, ਨੇ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।*

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੋਡ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ।

18. ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ ਐਗਜ਼ੀਕਿਊਟਿਵ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ *ਗੁਲਾਮ ਅੱਬਾਸ ਬਨਾਮ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਰਾਜ* **(1982) 1 ਐਸਸੀਸੀ 71** ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

> *"24. 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਵੱਲ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਜਨਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਵਾਂਗੇ, ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ (i) ਸੈਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, (ii) ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਤੇ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; (iii) ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਅਤੇ (iv) ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਤੋਂ 19 ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ, ਸੈਸ਼ਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ, ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ, ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ, ਸਹਾਇਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜਾਂ, ਚੀਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਦੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ*

*ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਚੀਫ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਤੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਸੀ ਅਧੀਨਤਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 20, 21, 22 ਅਤੇ 23 ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ, ਉਪ ਮੰਡਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਮੈਟਰੋਪੋਲੀਟਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਅਧੀਨਤਾ, ਪਰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਧਾਰਾ 26 ਤੋਂ 35 ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ; ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੰਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਕਿਸੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਜ਼ਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜੇ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀਆਂ ਬਰਾਬਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਵੱਖਰਾਪਣ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਾਂਡ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ - ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਹੁਣ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 106 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਪਰ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਂਡ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਭੰਗ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ - ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਕੰਮ ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ 107 ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਆਦਿ ਨੂੰ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ ਤਹਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ*

*107; ਨਵੇਂ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦਾ ਅਧਿਆਇ 10 ਜਨਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਅਤੇ ਸਥਿਰਤਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਦੀ ਧਾਰਾ 129 ਤੋਂ 132 ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਲਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 133 ਤੋਂ 143 ਜਨਤਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਜਾਂ ਹਟਾਉਣ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਧਾਰਾ 144 ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 145 ਤੋਂ 148 ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੀ ਹੈ ਸ਼ਾਂਤੀ - ਇਹ ਸਭ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ("ਪੁਲਿਸ") ਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੀ ਧਾਰਾ 144 ਤਹਿਤ ਜਨਤਕ ਸ਼ਾਂਤੀ ਲਈ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਖਤਰੇ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਇੱਕ ਚੀਫ ਪ੍ਰੈਜ਼ੀਡੈਂਸੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਇੱਕ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰਪ੍ਰਾਪਤ ਹਨ", ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 144 ਤਹਿਤ "ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ" ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਕ ਸਬ-ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। 1973 ਦੇ ਜ਼ਾਬਤੇ ਤਹਿਤ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਜਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 5 ਅਤੇ 6 ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼, ਮੌਜੂਦਾ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਬ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਇੱਕ ਨਿਆਂਇਕ ਜਾਂ ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੰਮ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਾਰਜਕਾਰੀ (ਪੁਲਿਸ) ਕਾਰਜ ਹੈ। .....”*

19. ਕਿਉਂਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 155 ਅਧੀਨ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਉਸ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕੇਸ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹ ਨਿਆਂਇਕ ਕਾਰਜ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (ਡੀ) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਤਹਿਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

20. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਨਾ ਕਿ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇਸ ਲਈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੀ ਲੋੜ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

21. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੀ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਲਏ ਜਾ ਰਹੇ ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗੀ।

22. ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਅਗਲੇ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸਹੀ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

23. ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਲਈ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਜਾਂ ਤਾਂ ਹਮਲਾ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਵਜੋਂ ਯੋਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਹੈ। ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਕੰਮ ਸਿਰਫ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਪਰਾਧ ਵਧੇਰੇ ਗੰਭੀਰ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ, ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਸਖਤ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਵਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ, ਜੋ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੱਕ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੀ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਡਿਊਟੀ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਦੌਰਾਨ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਡਿਊਟੀ ਨਿਭਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਜਾਂ ਰੋਕਣ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਲਟ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਇੱਛਾ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ

ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਾਰਜ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਰੁਕਾਵਟ ਬਲਕਿ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਅਸਲ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

24. ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਇਹ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉੱਪਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

25. ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ੩੫੩ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਤ ਤੱਥਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਚਾਲੂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚਾਲੂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਜਨ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 102 ਦੀ ਧਾਰਾ 1 ਦੁਆਰਾ)।

ਸੀਬੀਆਈ ਬਨਾਮ ਤਪਨ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ (2003) 6 ਐਸਸੀਸੀ 175 ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਹਾ:

> *"**20.** ਇਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੈਅ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ਵਕੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰੀ। ਪਹਿਲੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੇ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਅੰਜਾਮ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ*

*ਯਕੀਨ ਜਾਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਰਹੋ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ.....”*

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

26. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ ੩੫੩ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰ ਹਨ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਕੋਈ ਤੱਤ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੀਜੇਐਮ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ।

27. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਕਤ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਨਹੀਂ ਰੋਕਿਆ। ਜੇ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿਚੋਂ ਅਜਿਹੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ ਗਾਇਬ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨਾ ਇਕ ਬਾਅਦ ਦੀ ਸੋਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੇ ਕਥਿਤ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅਪਮਾਨਜਨਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਐਫਆਈਆਰ / ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

ਇਹ ਹਰਕਤਾਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਇਹ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਦੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਧਿਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਹੋਸਟਲ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ਬਣਨ ਵਾਲੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਥਿਤ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਥਿਰ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਕਥਿਤ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਮਾਰਤ 'ਤੇ ਛਾਪਾ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ।

28. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਰੰਜਨ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੇਂਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ੁਕਲਾ, ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਸ਼੍ਰੀ ਵਿੰਧਵਾਸਿਨੀ ਰਾਏ, ਵਧੀਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ; ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਂਦਰ ਦੱਤ ਸਿੰਘ, ਏ.ਸੀ.ਐਮ.-4.

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਸ਼੍ਰੀ ਪ੍ਰਭਾਤ ਰੰਜਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਨੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੋਸਟਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਟੀਮ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਦੀ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਹਮਲੇ ਬਾਰੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਮਝਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ। ਜੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਕੋਈ ਹਮਲਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਫਆਈਆਰ ਜਾਂ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਾਇਰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।

29. ਅਸੀਂ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤੇਂਦਰ ਨਾਥ ਸ਼ੁਕਲਾ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 20.06.2015 ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਤਹਿਤ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ "ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਰਿਕਾਰਡ ਜਮ੍ਹਾ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੋਕ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਚ ਬੋਲ ਕੇ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਗਏ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸ਼ਾਮ ਕਰੀਬ 5.30 ਵਜੇ ਪਤੀ, ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤੀ।

*ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਬਚਾਅ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਅਫਸਰ ਨੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਬਾਗਬਾਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਕੁਝ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਰਾਮਨਗਰ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ ਮੰਗਿਆ, ਤਾਂ ਬੇਨ ਜੈਨ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਬੋਲਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚੇ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਬਣਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੇ ਸਨ. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ 'ਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਅਰਜ਼ੀ ਲੈ ਕੇ ਆਏ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਐਸਐਚਓ ਕੈਂਟ ਨੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ।*

ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉਕਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਫੇਸ ਵੈਲਿਊ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੱਤ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਸਿਵਾਏ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮਲਾਵਰ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

30. ਅਸੀਂ ਚੌਥੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਏਸੀਐਮ ਸ਼੍ਰੀ ਸੁਰੇਂਦਰ ਦੱਤ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹਮਲਾਵਰ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਆਮ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹੋ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸਿਆ।

31. ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਕਥਿਤ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕਥਿਤ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ "ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਨ" ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ *"ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਬੀ.ਐਨ.ਜੈਨ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਸਾਨ ਜੈਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਸੰਪੂਰਨ ਵਿਕਾਸ ਟਰੱਸਟ ਦੁਆਰਾ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੰਸਥਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨਾਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਓ ਅਤੇ ਅਗਲੇਰੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੋ।*

32. ਇਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 350 ਅਤੇ 351 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ "ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ" ਅਤੇ "ਹਮਲਾ" ਅਤੇ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅੰਤਰ ਹੈ।

"ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ" ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 350 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ

*350. ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ। ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਇਹ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੱਟ, ਡਰ ਜਾਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦੂਜੇ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।*

"ਹਮਲੇ" ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 351 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

*"351. ਹਮਲਾ। - ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਤਿਆਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਨਾਲ ਮੌਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜੋ ਉਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ.*

*ਵਿਆਖਿਆ।—ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਜਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਸਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਅਰਥ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਜਾਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹਮਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।*

33. ਜੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ "ਗੜਬੜ" ਨੂੰ "ਹਮਲਾ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਚਿਹਰਾ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ "ਹਮਲਾ" ਜਾਂ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ" ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ "ਗੜਬੜ" ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜਾਂ ਹਮਲੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦੋਸ਼ ਨਾ ਹੋਣ, ਸਿਰਫ ਪ "ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ" ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦਾ ਮਤਲਬ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ "ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ" ਜਾਂ "ਹਮਲਾ" ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

34. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਗੜਬੜ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ / ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਾਰਨ ਗੜਬੜ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਦੇ ਤਹਿਤ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨਾਂ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮਲੇ / ਹਮਲੇ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ।

ਡਿਜੀਟਲ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ

35. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ/ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਨਾ, ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਮਲੇ ਜਾਂ ਅਪਰਾਧਿਕ ਤਾਕਤ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇਵੇਗਾ, ਸੀਜੇਐਮ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਖਰਾਬ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥ, ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ ਬਣਦੇ ਹਨ, ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਏ ਸਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਐਫਆਈਆਰ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਣ ਦਾ ਸਿਰਫ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੈ, ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ।

ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਉਕਤ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ/ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 ਤਹਿਤ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਵੱਲੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

*ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ* **(2011) 14 ਐਸਸੀਸੀ 770** ਵਿੱਚ, ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

> *"**107**. ਇਹ ਇੱਕ ਸਥਿਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਕਾਰਨ ਹੋ ਜਾਣਗੀਆਂ ਕਿ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਕਸਿਮ ਸੁਬਲਾਟੋ ਫੰਡਮੈਂਟੋ ਕੈਡਿਟ ਓਪਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਨੀਂਹ ਨੂੰ ਹਟਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਢਾਂਚਾ / ਕੰਮ ਡਿੱਗਣਾ, ਖੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਸਕੋਰਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ.*
>
> ***108**. ਬਦਰੀਨਾਥ ਬਨਾਮ ਬਦਰੀਨਾਥ ਵਿੱਚ। ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ [(2000) 8 ਐਸਸੀਸੀ 395: 2001 ਐਸਸੀਸੀ (ਐਲ ਐਂਡ ਐਸ) 13: ਏਆਈਆਰ 2000 ਐਸਸੀ 3243] ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਰਾਜ*

*ਬਨਾਮ ਪੁਥੇਨਕਾਵੂ ਐਨਐਸਐਸ ਕਰਯੋਗਮ [(2001) 10 ਐਸਸੀਸੀ 191] ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਅਧਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ, ਕਾਰਵਾਈਆਂ, ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਆਂਇਕ, ਅਰਧ-ਨਿਆਂਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ 'ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।*

36. ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 156 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਦੇ ਨਾਲ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਨੇ ਸੀਜੇਐਮ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 195 (1) ਤਹਿਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੈ।

37. ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ, ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਨਵੇਂ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਗੇ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜੇ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ, ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਤੱਤ ◌ਾ◌ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਂਚ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਦਫਤਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਖੁਦ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ. ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਪੁਲਿਸ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 155 (4) ਦੇ ਤਹਿਤ ਢਾਲ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਜਦੋਂ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਸੰਗੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

38. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੁਰਮ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੈਰ-ਸੰਗਿਆਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦਾ ਐਫਆਈਆਰ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਾ ਸੀਜੇਐਮ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਸੀ। ਐਫਆਈਆਰ ਤੋਂ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਸਿਟੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪੱਤਰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਤਹਿਤ ਐਫਆਈਆਰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਲਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 03.06.2015 ਨੂੰ ਇਹ ਪੱਤਰ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕੇ।

39. ਅਸੀਂ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਸਾਨ ਜੌਹਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 13.10.2015 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦਾ ਵੀ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ 2015 ਦੇ ਇਸੇ ਕੇਸ ਅਪਰਾਧ ਨੰਬਰ 290 ਵਿੱਚ 20.6.2015 ਦੀ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਨੰਬਰ 162 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਵਾਰਾਣਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਵਿਵਾਦਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਤੇ ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਸਿਰਫ ਮੁੱਢਲੇ ਕੇਸ ਨੂੰ *ਆਰ ਪੀ ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ,* ***ਏਆਈਆਰ 1960 ਐਸਸੀ 866*** *ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਹਰਿਆਣਾ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਭਜਨ ਲਾਲ* **(ਸੁਪਰਾ);** *ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੀਪੀ ਸ਼ਰਮਾ,* ***1992 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰ) 192;*** ਅਤੇ *ਜ਼ਾਂਡੂ ਫਾਰਮਾਸਿਊਟੀਕਲ ਵਰਕਸ ਲਿਮਟਿਡ ਬਨਾਮ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਰਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਹੋਰ,* ***2005 ਐਸਸੀਸੀ (ਸੀਆਰ) 283.***

40. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 13.10.2015 ਦੇ ਉਕਤ ਆਦੇਸ਼ ਵਿਰੁੱਧ ਦਾਇਰ ਐਸਐਲਪੀ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 141 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ। *ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਦਵਿੰਦਰ ਪਾਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ* **(2011) 14 ਐਸਸੀਸੀ 770 ਵਿੱਚ,** ਇਹ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ:

**"113.** ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਨਿਆਂਇਕ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਤਰਕ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ,

*ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨ ਖਾਰਜ ਕਰਨ 'ਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ, ਜੋ ਕੇਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸਥਾਰਤ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਘੋਸ਼ਣਾ ਜਾਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਮਿਸਾਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ।*

ਇਸ ਲਈ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਮੈਰਿਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

41. ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਸੀਜੇਐਮ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੁਆਰਾ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 186 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰੀ ਗਈ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦਖਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

42. ਉੱਪਰ ਵਿਚਾਰੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਲੰਬਿਤ ਅਪਰਾਧਿਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

43. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸੀਂ ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੇ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਤਹਿਤ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 353 ਅਤੇ 186 ਤਹਿਤ 2015 ਦੇ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9790 ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 9790 ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀਜੇਐਮ, ਵਾਰਾਣਸੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਇਸ ਅਪੀਲ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਲਾਹਾਬਾਦ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ 2023 ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਨੰਬਰ 35311 ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 22.09.2023 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

*ਕੇਸ ਦਾ ਨਤੀਜਾ*: ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ

*[ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਿਰਲੇਖ:* ਅੰਕਿਤ ਗਿਆਨ

ਬੇਦਾਅਵਾ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ/ਨਿਆਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ/ ਨਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

Yadwinder Singh
Enrl. No. P/956/2016